

2. LIZDA prasība:

Atcelt grozījumus MK 2018. gada 11. septembra noteikumos Nr. 583 “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē”. Neveikt grozījumus par kvalitatīvo un kvantitatīvo kritēriju maiņu, pārskatīt OCE indeksa aprēķina formulu. Ja netiek izpildīts iepriekšminētais punkts, tad pārskatīt pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiku un veikt attiecīgus grozījumus MK 2016. gada 5. jūlija noteikumos Nr. 445 “Pedagogu darba samaksas noteikumi”, kas stātos spēkā no 2021. gada 1. septembra.

IZM atbilde par LIZDA prasību:

MK 11.11.2018. noteikumi Nr. 583 “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē” (turpmāk – noteikumi Nr. 583) stājās spēkā 2020. gada 1. augustā. 2020. gada septembrī Valsts izglītības informācijas sistēmā tika veikta obligāto centralizēto eksāmenu rezultātu indeksa aprēķini, kuri liecināja, ka 22 pašvaldības vidusskolām aprēķinātais indekss neatbilda noteikumu prasībām, t.i. nebija vienāds vai lielāks par 40%. Sešās no vidusskolām, kas neizpildīja noteikumos Nr. 583 noteiktās prasības, šajā mācību gadā nav uzņemta 10. klase. Savukārt par trīs vidusskolām pašvaldības jau ir pieņēmušas lēmumus par šo skolu reorganizāciju par pamatskolām. Par pārējām notiek ministrijas konsultācijas ar pašvaldībām, meklējot labākos risinājumus kvalitatīvas izglītības nodrošināšanai.

Noteikumos Nr. 583 plānots veikt grozījumus, lai salāgotu minētos noteikumus ar pieņemtajiem tiesību aktiem:

- 2020. gada 19. jūnijā Saeimā pieņemts Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums;
- MK 06.10.2020. noteikumi Nr. 618 “Izglītības iestāžu, eksaminācijas centru, citu Izglītības likumā noteiktu institūciju un izglītības programmu akreditācijas un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība”, kas precizē kritērijus, pēc kuriem tiek vērtēta izglītības iestādes īstenoto izglītības programmu sniegtās izglītības kvalitāte;
- 2020. gada 20. oktobrī MK izskatīja informatīvo ziņojumu “Par kvalitatīvas vispārējās vidējās izglītības nodrošināšanas priekšnosacījumiem” un uzdeva IZM veikt ziņojumā minētās darbības, tai skaitā veikt grozījumus noteikumos Nr. 583 līdz 2020. gada 31. decembrim.

LIZDA komentārs par IZM sniegto atbildi:

LIZDA uzskata, ka nav pieļaujama grozījumu veikšana MK 2018. gada 11. septembra noteikumos Nr. 583 “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē”:

- LIZDA savā atzinumā par MK 2018. gada 11. septembra noteikumiem Nr. 583 “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē” norādīja, ka nepieciešams pilnveidot OCE rezultātu indeksa aprēķinu atbilstoši starptautiski atzītiem izglītojamo mācību sasniegumus ietekmējošiem datiem līdz 2020. gada 30. decembrim. LIZDA vērs uzmanību, ka 2018. gada

11. septembrī MK sēdē tika izskatīti un pieņemti "Noteikumi par kritērijiem un kārtību, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē atbilstoši minimāli pieļaujamajam izglītojamo skaitam, un kritērijiem maksimāli pieļaujamajam izglītojamo skaitam". Noteikts, ka līdz 2019. gada 1. oktobrim IZM jāiesniedz Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveidi, tai skaitā pilnveidojot kvalitātes kritērijus. Šobrīd OCE rezultātu indeksā ir iekļauti izejas dati, kurus izglītības iestāde nevar ietekmēt, piemēram, izglītojamo skaits, kas nekārto centralizētos eksāmenus. Izglītības iestāde nevar ietekmēt un nepieņem lēmumus par izglītojamo atbrīvošanu no eksāmeniem un nevar ietekmēt izglītojamo, viņu ģimeņu pieņemtos lēmumus pārtraukt mācības. Uzskatām, ka nav pieļaujama šādu datu, kas nav saistīti ar izglītības procesa kvalitāti, iekļaušana izglītības kvalitātes mērījumu formulā. OCE indeksa aprēķinā nav ņemts vērā speciālās izglītības, neklātienes programmu īpatsvars, kas ietekmē centralizēto eksāmenu rādītājus un OCE indeksu;

- Pēc Covid-19 attālinātās mācības nebūs obligātas, bet tagad tās ir obligātas 5.-12. klasēm. Nav pietiekamu resursu attālināto mācību īstenošanai 10.-12. klasēm, kas var būtiski ietekmēt izglītības kvalitātes rādītājus;
- Covid-19 izplatības laikā ir paaugstināts stress gan pedagogiem, gan skolēniem, būtiska ir sociāli-ekonomiskās situācijas loma ģimenēs Covid-19 laikā, tāpēc attālinātās mācības kopumā var pazemināt izglītības kvalitātes rādītājus;
- Pedagogiem un skolēniem nav vienlīdzīga pieeja IKT resursiem, nav pietiekama interneta kvalitāte gan izglītības iestādēs, gan attālinātā darba/mācību veikšanai no mājām, tāpēc apdraudēta ir kvalitatīvas izglītības pieejamība;
- Īpaši Covid-19 izplatības laikā izglītības iestādes saskaras ar vēl lielāku pedagogu trūkumu, vakancēm, arvien izplatītāka ir darba tiesisko attiecību pārtraukšana, biežāka ir slimošana ar Covid-19 un citām slimībām, kas ietekmē pilnvērtīga mācību procesa realizēšanu;
- Nedrīkst pieļaut, ka tiek noteiktas nevienlīdzīgas minimālā skolēnu skaita prasības vienā administratīvā teritorijā esošām privātām vidusskolām 40 skolēni, bet pašvaldību skolām 120 skolēni. 2020./2021. mācību gadā ir jau vairāki desmiti privāto izglītības iestāžu, kas īsteno vispārējās vidējās izglītības programmu, 22 no šīm iestādēm ir Rīgā. Pašvaldībām tiek uzdots optimizēt izglītības iestāžu tīklu, taču tajā pat laikā privātajām izglītības iestādēm tiek izvirzīta prasība par trīs reizes mazāku skolēnu skaitu. Turklāt vairākas pašvaldības jau lēmušas, ka neīstēnos izglītības programmas 10., 11. klasēs, kas ietekmēs kvantitatīvos rādītājus jeb iespēju izpildīt paaugstināto minimālo skolēnu skaitu;
- Vidējās izglītības standarts paredz, ka 11. klasē būs jau centralizētie eksāmeni. Vēršam uzmanību uz rezultātu rādītājiem, ja 10. klasei tik lielā mērā būs notikušas attālinātās mācības un mācību līdzekļi ir nepietiekami, nekvalitatīvi. Ņemot vērā šī brīža situāciju, Covid-19 krīzes laikā, tiek realizēta jaunā kompetencēs balstītā mācību satura pieejas ieviešana. Dotā situācija ievieš zināmas izmaiņas darba organizācijā un kvalitatīvas zināšanu ieguves procesā (attālinātais mācību process, mācību un metodisko līdzekļu nepietiekams daudzums), tādējādi pastāv risks, ka izvēļu grozi netiks realizēti paredzētajā kvalitatīvajā līmenī, neatkarīgi vai paredzētais mācību saturs tiks izņemts. Uzskatām, ka šādā situācijā būtu jābūt iespējai centralizētos eksāmenus kārtot

- beidzot 12. klasi;
- Jāņem vērā pašvaldību vēlēšanas, lai jaunajam sasaukumam ir laiks izanalizēt un pieņemt izsvērtus, profesionālus lēmumus par vidusskolas posma izglītības iestāžu tīkla optimizāciju;
 - Higiēnas prasību nodrošināšana gadiem tiek atlikta (lielāks kvadrātmetru skaits uz skolēnu). Tas var ietekmēt minimālā skolēnu skaita noteikšanu. Saistībā ar skolu tīkla optimizāciju tiek pagarināts pārejas periods, līdz kuram jānodrošina divu kvadrātmetru platība uz katru izglītojamo mācību telpā, tādējādi šī prasība stāsies spēkā 2023. gada 1. septembrī līdzšinējā šā gada 1. septembra vietā. Veselības ministrijā skaidro, ka minimālā platība kvadrātmetros uz skolēnu ir galvenais rādītājs, ko ievērojot, var efektīvāk nodrošināt bērniem labvēlīgus iekštelpu vides apstākļus, īpaši, ja mācību telpās nav mehāniskās ventilācijas. Ir svarīgi nodrošināt atbilstošu platību katram izglītojamajam, lai nodrošinātu pietiekamu gaisa cirkulāciju telpās un līdz ar to optimālu oglekļa dioksīda (CO₂) koncentrāciju, tādējādi samazinot infekciju slimību izplatības risku. Ja reiz ir spēkā šādi nosacījumi, kas ir minēti arī MK 2002. gada 27. decembra noteikumos Nr. 610 "Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības, profesionālās pamatizglītības, arodizglītības vai profesionālās vidējās izglītības programmas", ieteicams būtu pārskatīt prasības par izglītojamo skaitu klasēs. Arī MK 2018. gada 11. septembra noteikumu Nr. 583 "Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē" 10. punkts nosaka maksimāli pieļaujamo izglītojamo skaitu vispārējās izglītības iestādes vidējās izglītības pakāpes klasē un vidējās izglītības pakāpes klašu grupā nosaka vispārējās izglītības iestādes vadītājs, ņemot vērā normatīvajos aktos par higiēnas prasībām noteikto minimālo platību viena izglītojamā vietai mācību telpā, ķīmijas un fizikas kabinetā, mājturības un tehnoloģiju kabinetā, sporta zālē un datorklasē.

LIZDA norāda, ka nav pieejama informācija, vai IZM, nosakot minimālos skolēnu skaitu, ņēma vērā MK 2002. gada 27. decembra noteikumus Nr. 610 "Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības, profesionālās pamatizglītības, arodizglītības vai profesionālās vidējās izglītības programmas", kas nosaka:

"24. Minimālā platība viena izglītojamā vietai:

24.1. mācību telpā — 2 m²;

24.2. telpā, kurā veic ķīmijas, fizikas vai dabaszinību laboratorijas vai praktiskos darbus, – 2,4 m²;

24.3. mājturības, dizaina un tehnoloģiju kabinetā – 3 m²;

24.4. sporta zālē — 8 m²;

24.5. datorklasē – 3 m²."

LIZDA uzskata, ka ir tiesīga pieprasīt veikt grozījumus pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafikā, jo tā pieņemšana ir saistīta ar MK 2018. gada 11. septembra noteikumu Nr. 583 "Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē" pieņemšanu. MK noteikumu projekta "Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē" sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma - anotācijas kopsavilkumā akcentēts: "Izglītības attīstības pamatnostādnēs 2014. – 2020. gadam norādīts, ka izglītības attīstības politikas virsmērķis ir kvalitatīva un iekļaujoša izglītība personības attīstībai. Lai nodrošinātu minētā virsmērķa izpildi, IZM plāno atalgojuma

palielināšanu pedagogiem saskaņā ar indikatīvo pedagogu darba samaksas pieauguma grafiku laikposmam no 2018. gada 1. septembra līdz 2022. gada 31. decembrim saistīt ar augstas izglītības kvalitātes nodrošināšanu ikvienā skolā. Tiek plānots, ka noteikumi stāsies spēkā 2020. gada 1. augustā.”

Informējam, ka IZM plānotie grozījumi MK 2018. gada 11. septembra noteikumos Nr. 583 “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē”, paredz būtiskas izmaiņas. Turklāt tās tiks piemērotas no 2021. gada 1. septembra.

	1.GADS (2021./2022.m.g.)	2.GADS (2022./2023.m.g.)	3.GADS (2023./2024.m.g.)
Vai izglītības iestāde atbilst <u>kvalitātes kritērijiem UN kritērijiem par minimāli pieļaujamo izglītojamo skaitu</u> 10. – 12.klasē	JĀ , izglītības iestāde atbilst ABIEM kritērijiem		
	100% valsts budžets	100% valsts budžets	100% valsts budžets
	NĒ , izglītības iestāde neatbilst vienam VAI abiem kritērijiem		
	Brīdinājums un 80% valsts budžets	50% valsts budžets	Skolas dibinātāja budžets

IZM sagatavotie dati.

Vēršam uzmanību, ka spēkā esošās normas nosaka, ja:

- 2020./2021. m.g. neizpilda kvalitātes kritērijus, tad uz 2021./2022. m.g. gadu brīdina un finansē 100% atalgojumu pedagogiem,
- otrajā gadā (2022./2023. m.g.) neizpilda kvantitatīvos un kvalitatīvos kritērijus, tad ir 50% finansējums darba samaksai no valsts budžeta.
- divus gadus pēc kārtas neizpilda kvalitatīvos kritērijus un attiecīgajā gadā kvantitatīvos kritērijus, tad skolas dibinātāja budžetu var izmantot pedagogu atalgojuma nodrošināšanai;
- attiecīgajā gadā izpilda kvantitatīvos kritērijus, bet trīs gadus pēc kārtas neizpilda kvalitatīvos kritērijus, tad skolas dibinātāja budžetu var izmantot pedagogu atalgojuma nodrošināšanai.

Paredzētie grozījumi, salīdzinājumā ar spēkā esošo redakciju, samazinās mērķdotācijas apmēru pedagogu darba samaksai par 20%, ja neizpildīs kvantitatīvos un kvalitatīvos kritērijus. Uzskatām, ka attālinātās mācības, IKT trūkums, interneta nepietiekamā kvalitāte, paaugstinātais stress Covid-19 laikā, pedagogu trūkums, mācību līdzekļu trūkums ietekmē izglītības kvalitātes rādītājus.

Informējam, ka plānotie grozījumi MK 2018. gada 11. septembra noteikumos Nr. 583 “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē” salīdzinājumā ar spēkā esošo redakciju paredz būtiskas izmaiņas minimālajā izglītojamo skaita noteikšanā.

IEDALĪJUMS	Minimālais izglītojamo skaits 10. – 12.kl.*	Spēkā esošā redakcija
------------	--	------------------------------

1. Desmit valstspilsētas – Rīga, Daugavpils, Liepāja, Jūrmala, Rēzekne, Valmiera, Jelgava, Jēkabpils, Ventspils, Ogre	120	120
2. Administratīvo teritoriju administratīvie centri (izņemot valstspilsētas)	90	54 (+36)
3. Administratīvā teritorija ārpus administratīvā centra	40	33 (+7)
4. Teritorijas pie Eiropas Savienības ārējās robežas (Rekavas vidusskola, Baltinavas vidusskola, Kārsavas vidusskola, Ciblas vidusskola, Zilupes vidusskola, Salienas vidusskola, Zemgales vidusskola (Daugavpils novadā))	25	22 (+3)

IZM sagatavotie dati.

Jaunās prasības nevarēs izpildīt 121 izglītības iestāde (79 skolās skolēnu skaits 10. –12. klasēs neatbilst minimālajam noteiktajam, 42 skolās - pašvaldība plāno izmaiņas vidējās izglītības iestādes darbībā, 2020./2021. m.g. neuzņem izglītojamus 10. klasēs / izglītības iestādes reorganizācija 2020. – 2023.g.).

IZM izveidotajai darba grupai ir uzdots līdz 2021. gada 31. maijam izvērtēt pašvaldību savstarpējo norēķinu sistēmas ietekmi uz izglītības iestāžu tīkla sakārtošanu, tāpēc šādu grozījumu veikšana būtu jāizvērtē pēc darba grupas rezultātiem.

Ņemot vērā Covid-19 izplatību un ārkārtas situāciju valstī, LIZDA rosina pārcelt izglītības iestāžu un programmu akreditāciju termiņu un nepieļaut, ka kvalitātes kritēriji par vidējās izglītības programmu akreditācijas rezultātiem tiek ņemti vērā no 2021. gada 1. augusta.

LIZDA rosina:

- izvērtēt Covid-19 ietekmi uz izglītības procesa nodrošināšanu, pieejamību, izglītības kvalitātes rādītājiem;
- neveikt grozījumus Vispārējās izglītības likumā, nosakot deleģējumu Ministru kabinetam noteikt vienotas prasības uzņemšanai vispārējās vidējās izglītības programmā valsts, pašvaldību un valsts augstskolu vispārējās izglītības iestādēs;
- neveikt izmaiņas deleģējumā un atbilstošajā regulējumā Izglītības likumā attiecībā uz kritērijiem un kārtību, kādā valsts piedalās pašvaldību, valsts augstskolu un privāto vispārējās izglītības iestāžu vispārējās izglītības programmu īstenošanā iesaistīto pedagogu darba samaksas finansēšanā, nosakot, ka izglītības iestādei jāatbilst gan Ministru kabineta noteiktajiem kvalitātes kritērijiem, gan prasībām par minimāli pieļaujamo izglītojamo skaitu vidējās izglītības pakāpē.